

КЕРЧЕНСЬКИЙ ІСТОРИКО-АРХЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ

Засн. 1826 як музей старожитностей на основі приват. зібрання одного із перших дослідників пам'яток давнього Криму археолога-аматора П. Дюбрюка, згодом став самост. установою. 1835 на схилі г. Мітридат за проектом Дж. Торрічеллі збудовано окреме приміщення музею у вигляді антич. храму, зруйновано під час Крим. війни 1853–56 (відтоді колекції зберігалися у різних приміщеннях). 1859 його підпорядк. Імператор. археол. комісії, визначено гол. завдання — пошук унікал. експонатів для Ермітажу (С.-Петербург). Археол. діяльність, започаткована вивченням міст Боспор. царства, ознаменувалася відкриттям скіф. курганів [Куль-Оба](#) (1830), [Золотого кургана](#) (1832), [Царського кургана](#) (1883). У 1890-х рр. розрізнені дослідж. окремих курганів систематизовано й переведено на наук. основу, розпочато боротьбу з нелегал. розкопками. Після встановлення рад. влади у Криму музей передано Нар. комісаріату освіти, 1922 він отримав нове приміщення — пам'ятку архітектури 19 ст., що дало змогу виставити більшість колекцій. 1928 розкопано боспор. місто Кітей, 1932 — Тірітака, 1933 — Німфей, 1934 — Мірмекій. У роки 2-ї світової війни музей зазнав знач. втрат: вивезено до Німеччини, розграбовано та знищено колекції виробів із золота й срібла, монет, чорнолакової та розписної кераміки, дерев'яних саркофагів та ін. 1945 роботу відновлено, 1948 повернуто частину експонатів із Німеччини. 1987 на базі музею створ. [Керченський державний історико-культурний заповідник](#) (увійшов до його складу як осн. структурна одиниця). 1988–2001 перебував на реконструкції. Нині у фондах понад 167 тис. од. зберігання (серед яких понад 100 тис. — археол. знахідки), зокрема всесвітньо відомий лапідарій (понад 2 тис. деталей): антична скульптура, архіт. елементи й надгробні пам'ятники (2 тис. до н. е. — 18 ст.); колекція боспор. розмальованих пелік, теракот, світильників і клейм. Щорічні надходження (наслідок роботи вітчизн. і зарубіж. археол. експедицій) становлять бл. 2-х тис. музей. предметів.

Рекомендована література

1. Марти Ю. Сто лет Керченского музея: Истор. очерк. Керчь, 1926;
2. Путеводитель по Керченскому историко-археологическому музею имени А. С. Пушкина. Сф., 1937;
3. Чуистова Л. И. Фонды Керченского музея // Археология и история Боспора: Сб. ст. Вып. 1. Сф., 1952;
4. Иваненко П. И., Галченко Н. В. К 170-летию Керченского музея древностей // Пробл. археологии и истории Боспора: Тезисы докл. Керчь, 1996.

[Н. В. Галченко](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Керченський історико-археологічний музей / Н. В. Галченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-11829>. — Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).